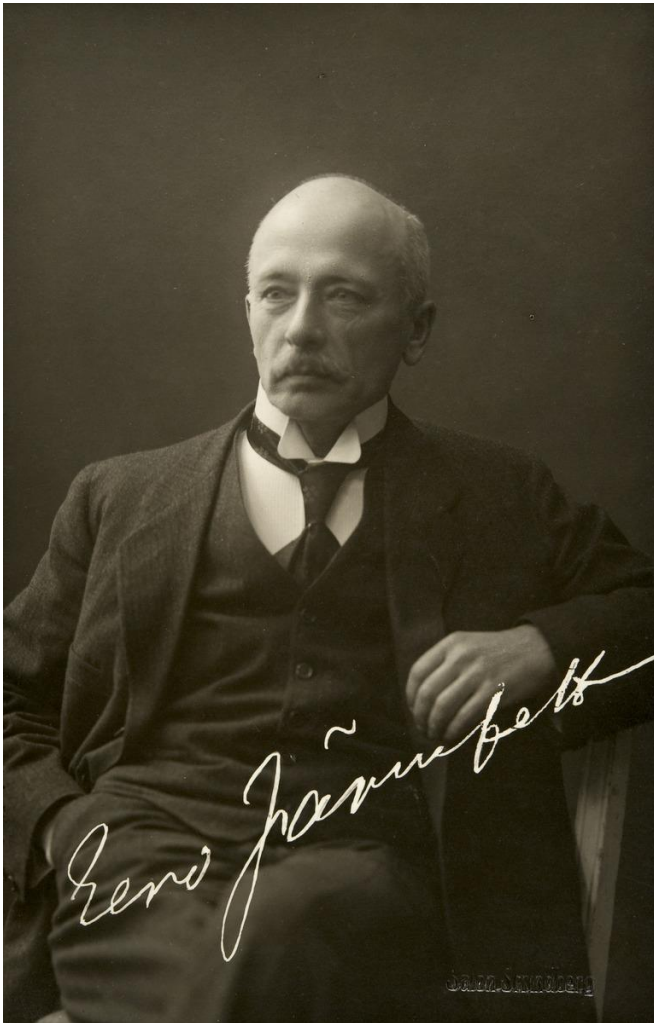

Opettajien materiaali: Eero Järnefelt

Eero Järnefelt, Salon Strindbergin valokuvapostikortti, Kansallisgalleria, Arkistokokoelmat / Vedoskokoelma

<https://finna.fi/Record/museovirasto.05BD44297C195DF5E553411592C9FF56?sid=3692750708>

EERO JÄRNEFELT

Opettajien tutustumismateriaali näyttelyyn

Tervetuloa näyttelyyn!

Tervetuloa tutustumaan *Eero Järnefelt* -näyttelyn teemoihin ja teoksiin. Näyttely esittelee kosmopoliitin kulttuuriperheen kasvatin Eero Järnefeltin (1863–1937) mittavaa tuotantoa sekä taiteilijan ja hänen lähisukunsa merkitystä Suomen taiteelle sekä suomalaisuudelle. Järnefelt pyrki kuvaamaan totuutta ja olennaista, ja hänet tunnetaan erityisesti maisema-, pilvi- ja luontokuvauksistaan, Koli-aiheisista maalauksistaan sekä aikansa merkikhenkilöistä tekemistään muotokuvista.

Tämä materiaali esittelee Ateneumin taidemuseon näyttelyä erilaisten teemojen kautta. Lasten ja nuorten parissa työskentelevänä kasvattajana tai opettajana voit soveltaa materiaalia oppilaiden ikätason mukaisesti. Mukana on myös pieniä harjoituksia yhdessä pohdittavaksi, vinkkejä taiteen tarkasteluun sekä kaksi erilaista tehtävää ennen tai jälkeen museovierailun toteutettavaksi. Näitä tehtäviä ja tekstejä on muokattu Ateneumin luvalla Vaasan museoihin sopivaksi.

Museon säännöt ja suositukset

Opettajana voit ohjata ja opastaa itse omaa ryhmääsi *Eero Järnefelt* -näyttelyssä. Alle 18-vuotiaat vierailevat näyttelyssä maksutta myös opettajan johdolla ja vaasalaiset koulut ja päiväkodit saavat myös maksuttomat opastukset (varaamalla museoinfo@vaasa.fi).

Lisää vinkkejä sekä videon onnistuneen museovierailun tueksi löydät täältä: [Ohjeita museovierailuun](#).

Suomalainen maisema

Lehmisavu, harjoitelma, 1887, öljy kankaalle, 19 cm x 29 m, Ateneumin taidemuseo, Hörhammer (Näyttelyssä esillä on toinen versio Lehmisavu-teoksesta)

Eero Järnefeltillä oli jo varhaisvuosinaan paljon kokemusta Suomen luonnossa liikkumisesta ja luonnon havainnoinnista. Omaksi koettu luonto vaikutti hänen mukaansa ihmiseen syvällisimmin. Siksi luonnon tuli olla taiteilijan pääasiallinen kuvaamisen kohde. *"Tehdä vähän, mutta hyvin, tehdä niin kuin parhaiten tuntee, eikä ajatella suurenmoisuutta"*, kuten hän itse totesi.

Tyypillisen etsiminen kuvaa Järnefeltin tuotantoa ja pyrkimyksiä. Tyypillisen etsintä sitoo hänet myös suomalaisuusajatteluun, siihen minkä ajateltiin olevan Suomen maisemille ja kansalaisille ominaista.

Eero Järnefeltin tunnuslauseeksi on vakiintunut sanonta *"Vain tosi on pysyväistä"*.

YHDESSÄ POHDITTAVAA

Onko tämä maisema mielestäsi tyypillinen suomalainen maisema?

Onko Eero Järnefeltin aikaisilla maisemilla ja nykyisillä maisemilla jotain yhteistä, jotain eroa?

Mitkä värit tekevät eri vuodenaikoina maisemasta tunnistettavasti suomalaisen?

Saimi Swan

Saimi kedolla, 1892, öljy, 70 cm x 100 cm, Järvenpään taidemuseo

Järnefeltin suvulla on ollut merkittävä vaikutus suomalaisen kulttuurin kehittymiselle. Eero Järnefeltin vanhemmat tahtoivat lapsilleen suomenkielisen koulutuksen ja painottivat kansansivistysaatetta. Maahan, sen luontoon, kieleen ja murteisiin tutustuminen koettiin tärkeiksi.

Eero Järnefeltin veljistä Arvidista tuli kirjailija, Armaksesta säveltäjä ja kapellimestari. Sisar Aino oli Jean Sibeliuksen puoliso.

1890 Eero Järnefelt avioitui näyttelijä Saimi Swanin kanssa. Swanien perhe edusti Järnefeltille suomenkielisen sivistyneistöperheen ihannetta. Swanien yhdeksästä tyttärestä tunnetuin on lasten- ja nuortenkirjailija Anni Swan.

Järnefeltien ystäväpiiriin kuuluivat myös mm. kirjailijat Minna Canth ja Juhani Aho (Johannes Brofeldt) sekä kuvataiteilija Venny Soldan-Brofeldt ja Pekka Halonen.

YHDESSÄ POHDITTAVAA

Millainen tunnelma maalauksessa on?

Mikä kuvassa saa sinut ajattelemaan niin?

Kaski/Raatajat rahanalaiset

Raatajat rahanalaiset / Kaski, 1893, öljy kankaalle, 131 cm x 164 cm, Ateneumin taidemuseo, Antell

Johanna Kokkonen. Valokuva: Eero Järnefelt

Raatajat rahanalaiset eli Kaski on yksi Suomen tunnetuimpia maalauksia. Maalaus kuvaa tapaa muuttaa metsäinen maa viljelykelpoiseksi. Kaskeaminen oli yleistä erityisesti Savossa, minne Järnefeltin maalauskin sijoittuu.

Maalauksessa huomio kiinnittyy keskellä olevan tytön katseeseen. Teoksessa on nähty vallitsevien yhteiskuntaolojen kritiikkiä ja ymmärtämättömyyttä siitä, miten tärkeä luonnonvara talousmetsä tuolloin jo oli. Eero Järnefelt itse kuitenkin totesi, että maalaus oli olosuhteiden realistinen kuvaus. Maalauksen toteuttaessaan Järnefelt myös valokuvasi monin otoksin maalauksen mallina ollutta 14-vuotiasta piikatyttöä Johanna Kokkosta.

Voitte katsoa teoksesta kertovat videot ([youtube.com](https://www.youtube.com))

[Suomen taiteen tarina – Eero Järnefelt: Kaski, 1893](#)

[Eero Järnefelt: Raatajat rahanalaiset \(Kaski\) – teosesittely suomalaisella viittomakielellä](#)

YHDESSÄ POHDITTAVAA

Minkä ikäiseksi arvioit maalauksen keskellä olevan tytön?

Mitä maalauksen ihmiset ovat tekemässä?

Kuinka 1800-luvun työ ja tämän päivän työ eroavat toisistaan?

Koli ja maiseman luonne

Maisema Koliilta, 1928, öljy kankaalle, 125,5 cm x 196 cm, Ateneumin taidemuseo, Suomen Säästöpankki Oy

Pohjois-Karjalan Koli oli Eero Järnefeltille vuosikymmeniä kestänyt haltioitumisen aihe ja hän halusi yhä uudestaan kokea, millaisen ”...*vaikutuksen se nyt minuun tekee*”. Häntä viehättivät järvinäkymät, joissa näki kauas. Hän tutki maiseman valoja ja varjoja sekä näkymiä ylhäältä ja alhaalta käsin.

Matkailumahdollisuuksien kehittyttyä Koliista oli tullut suosittu turistikohde, jonka näkymät miellettiin aidoimmaksi kansallismaisemaksi. Eero Järnefelt matkusti Kolille myös yhdessä säveltäjä Jean Sibeliuksen kanssa, minkä johdosta Sibelius omisti vuonna 1911 sävelletyn neljännen sinfoniansa Järnefeltille.

YHDESSÄ POHDITTAVAA

Minkälaisia ääniä maalauksen maisemasta voisi kuulua?

Jos tehtäväsi olisi tehdä Suomea kuvaavaa musiikkia, millaista se olisi?

Mielen maisemia Suviranta ja perhe

Vesileinikki ja rantakivet, 1895, öljy
kankaalle, 39 cm x 28 cm, Ateneumin
taidemuseo, Wuorio

Eero Järnefelt oli taitava pelkistämään aiheensa. Näin hän pyrki tuomaan ilmi luonnossa kokemansa tunteen tai kohteensa ominaisluonteen. Hän käytti usein hienovaraista, runolliseksi luonnehdittua väriasteikkoa ja selkeitä väripintoja.

Sammakko esiintyy useissa Järnefeltin teoksissa. Poikien lapsuudessa vanhinta veljeä Kasperia harmitti, kun pikkuveli ei alistunut hänen valtaansa. Näpäyttääkseen Eeroa Kasper uskotteli tälle, että tämä oli syntynyt sammakosta, minkä pikkuveli ottikin pitkään todesta.

YHDESSÄ POHDITTAVAA

Jos tarkennat katseesi johonkin ihan lähelle, huomaatko asioita, joita et ole aiemmin nähnyt? Mihin kiinnität huomiota näissä teoksissa? Miksi?

Eero ja Saimi Järnefeltin perheeseen syntyi viisi lasta: Leena, Heikki, Sara, Laura ja Olai. Laurasta tuli aikuisena isänsä lailla taidemaalari. Järnefeltit rakennuttivat vuosina 1900–1901 perheelleen Tuusulanjärvelle ateljeekodin, joka nimettiin Suvirannaksi. Suvirannassa he asuivat ympärivuotisesti vuoteen 1917 saakka.

Suvirannan ympäristössä Järnefelt kuvasi lähiluontoa ja perheenjäseniään idyllisessä hengessä. Taiteilijan lapsille oli tavallista olla mallina isälleen niin kotioloissa kuin monilla yhteisillä matkoilla kotimaassa ja muuallakin Euroopassa.

YHDESSÄ POHDITTAVAA

*Jos saisit suunnitella, minkälainen olisi sinun ihannekotisi tai unelmatalosi?
Mitä samoja harrastuksia lapsilla on ollut yli sata vuotta sitten kuin on tänäkin päivänä?*

KOULUSSA TEHTÄVÄÄ - ENNEN TAI JÄLKEEN MUSEOVIERAILUN

1. TOTTA VAI EI?

pohdinta- ja keskustelutehtävä

Eero Järnefelt sanoi pyrkivänsä kuvaamaan totuutta sellaisena kuin se on. Me nykyihmiset elämme ajassa, jossa kuvia on Järnefeltin aikaa enemmän, ja ne ympäröivät meitä lähes kaikkialla. Onkin hyvä pohtia, onko kuva aina totta.

- Onko maalauksella ja valokuvalla eroa – onko toinen enemmän totta kuin toinen?
- Onko ajalla ja kuvan iällä väliä – ovatko vanhat kuvat enemmän totta kuin meidän aikamme kuvat?
- Jos epäilet, että kaikki ei aina kuvissa ole totta, pohdi, miksi näin olisi. Yritä löytää useita eri syitä.

Tehtävän voi toteuttaa isommassa ryhmässä tai paritehtävänä. Keskustelun pohjana voi käyttää oppilaille tutuista kuvapalveluista löytyviä kuvia ja verrata niitä kuvapareja muodostaen Kansallisgallerian koululaisten oma galleria: Eero Järnefelt -sivuston kuviin [linkki tähän](#).

2. MUISTOJEN PAIKKA

maalaus- tai piirustustehtävä

Eero Järnefelt kuvasi usein erilaisia paikkoja. Jos suljet silmäsi, millainen paikka sinulle tulee mieleen? Paikka voi olla sellainen, jossa olet joskus käynyt tai paikka, jonne kuvittelet matkustavasi.

- Mitä on lähellä, edessä katsojaa, mitä kauempana taka-alalla? Minkälaisia yksityiskohtia tahdot korostaa?
- Näkykö paikassa eläviä olentoja – jos näkyy, keitä tai mitä? Oletko itse mukana kuvassa?

Tehtävän voi toteuttaa erilaisin piirtimin (lyijykynät, värikynät, liidut) tai maalausvälinein (esim. vesi- tai peitevärit).

Tekstit

Ateneumin yleisötyö / Katariina Salmijärvi

Muokannut Vaasan museoiden yleisötyö/Liisa Palomäki

Graafinen suunnittelu

Iris Bernoulli

Kuvat

Kansallisgalleria

Hannu Aaltonen

Yehia Eweis

Hannu Pakarinen

Aleks Talve

Matias Uusikylä / Järvenpään taidemuseo

Kansallisarkisto, Eero Järnefeltin arkisto

Ateneumin taidemuseo /Kansallisgalleria 2024